

‘In toekomst dekenale vormselvieringen’

Het aantal kinderen dat het sacrament van het vormsel ontvangt, loopt al enkele jaren terug. Het bisdom adviseert de parochies daarom om vormselvieringen te clusteren. “Ik kan me zelfs voorstellen dat we toegroeien naar één vormselviering per dekenaat,” zegt vicaris Ed Smeets voor Liturgie en Kerkmuziek.

Afgelopen jaar stuurde hij alle dekenaten een enquête over het vormsel, met het verzoek de vragen in het dekenale priesterberaad te bespreken. De resultaten bevestigen de trend die al enkele jaren zichtbaar was: minder kinderen kiezen voor het sacrament van het vormsel, maar als ze ervoor kiezen doen ze dat heel bewust en serieus. “Dit heeft ook gevolgen voor de voorbereiding van de kinderen en voor de sfeer in de vormselviering,” zegt Smeets.

Waarom heeft het bisdom een enquête over het vormsel gehouden?

“Het vormsel hoort met het doopsel en de eerste communie tot de initiatiesacramenten van de Kerk. Die drie worden altijd in een adem genoemd. Maar we zien de laatste jaren de belangstelling teruglopen. Met name voor het vormsel. We wilden graag eens horen hoe er in de parochies en dekenaten over het vormsel wordt gedacht.”

Wat is het resultaat?

“Het algemene beeld is inderdaad dat het aantal vormelingen terugloopt. Het vormsel wordt niet meer als een ‘verplichting’ gezien, die er nu eenmaal bij hoort als de kinderen in groep 8 zitten. Het is veel meer een vrije keuze geworden. Dat is echt anders dan pakweg tien jaar geleden. De ouders en kinderen die nu voor het vormsel kiezen, doen dat heel bewust en serieus. Dat brengt een grotere betrokkenheid met zich mee. Dat lees ik in alle antwoorden terug.”

Wat betekent dit voor parochies?

“Dat we enerzijds moeten nadenken hoe we met de vormselvieringen om moeten gaan, zeker als het aantal vormelingen op één plaats heel klein wordt. Anderzijds heeft het ook gevolgen voor de voorbereiding van de vormelingen. Uit de enquête blijkt dat die overal heel verschillend is. Er worden heel veel verschillende

catechesemethodes door elkaar gebruikt. Eigenlijk komt het erop neer dat elke parochie haar eigen methode hanteert, die soms gebaseerd is op een bestaand model, maar aangepast aan de lokale omstandigheden. Dat snap ik ook wel. Want in zo'n catecheseboek wordt meestal uitgegaan van een vast aantal lessen, maar in de praktijk pakt dat vaak anders uit. Er zijn parochies waar de kinderen een heel jaar catechese volgen en er zijn parochies waar het beperkt blijft tot drie bijeenkomsten. Alle denkbare varianten daartussen komen voor. Soms wordt de voorbereiding helemaal door de parochie geregeld en op andere plekken wil men juist de band met de school overeind houden.”

Wat heeft de voorkeur?

“Dat is moeilijk te zeggen. Je kunt redeneren dat kinderen die bewust voor het vormsel kiezen, gemotiveerder zijn en dat je die dus het beste een buitenschoolse voorbereiding kunt aanbieden. Maar ik weet uit eigen ervaring dat vormselvoorbereiding niet alleen catechese is, maar ook een algemeen menselijke vorming over waarden en normen die in andere lessen nauwelijks aan bod komt. Bij de voorbereiding op het vormsel gaat het niet zozeer over wat wil ik worden, maar over wie wil ik worden. Daar steken ook de kinderen die het vormsel niet ontvangen toch iets van op. Dus voor beide modellen is iets te zeggen.”

Wat zouden parochies met weinig vormelingen moeten doen?

“Wij vragen de parochies om, daar waar de groep vormelingen heel klein geworden is, de voorbereiding en de viering met andere parochies te combineren. In de toekomst denk ik zelfs dat we naar één vormselviering per dekenaat toegaan. Maar we gaan dat vanuit het bisdom zeker niet verplichten, want er zijn regionaal ook grote verschillen. In Parkstad is de situatie heel anders dan bijvoorbeeld in het Heuvelland. Wat we wel vragen is om de groepen vormelingen niet te klein te laten worden. Met twee of drie vormelingen is het heel moeilijk om een sfeervolle viering te houden. Dat is voor die kinderen niet inspirerend en voor de vormheer ook niet. Probeer dan in clusterverband tot een grotere groep te komen.”

Heeft het teruglopend aantal vormelingen ook invloed op de viering?

“Dat het vormsel niet meer als verplichting wordt gezien, maar als een bewuste keuze heeft zeker gevolgen voor de sfeer in de liturgie. Het is veel rustiger in de kerk geworden. Ik bedoel niet minder mensen, maar letterlijk minder geluid. De mensen die nu naar een vormselviering komen, weten waar ze zijn en waarom ze daar zijn. Dat was in het verleden wel eens anders. Alleen de muziek is nog wel eens onderwerp van discussie, zo blijkt uit de enquête. Bij de eerste communie is het heel gebruikelijk dat de communicantjes zelf allerlei liedjes ingestudeerd hebben. Bij vormelingen is dat veel minder het geval. Dat is jammer, want er is genoeg geschikt eigentijds repertoire beschikbaar. Soms zie je dat vastgehouden wordt aan liederen die eigenlijk niet in de liturgie passen.”

Interessant is dat het bisdom adviseert om als uitvloeisel van het vormsel een jongerengroep op te zetten.

“Het zou een goede zaak zijn als dat gebeurt, maar helaas is dat niet overal het geval. Terwijl dit wel een goed moment is om de jongeren bij elkaar te houden. Natuurlijk moet een parochie geschikte mensen hebben die dat willen doen, maar het begint er volgens mij ook mee dat je als priester en kerkbestuur een visie moet hebben op wat je met jongeren wilt. Dan heeft zo'n groep kans van slagen.”

De jaarlijkse vormselbrief met het schema van de vormheren voor het schooljaar 2020/2021 is onlangs naar alle parochies gestuurd. De brief is ook te downloaden van de site van het bisdom.

[Download vormselbrief](#)